

Vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun soveltamisohje

Pevamltk 16.03.2026 § 29
4952/05.21.00/2024

Valmistelija(t)	Sanna Suomi, vammaisten avopalveluiden palveluyksikköjohtaja, sanna.suomi@pshyvinvointialue.fi, puh. 040 830 4340, Kati Kantanen, perhe- ja vammaispalveluiden toimialajohtaja, kati.kantanen@pshyvinvointialue.fi, puh. p. 044 740 1951
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä	perhe- ja vammaispalveluiden toimialajohtaja
Päätösehdotus	Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta päättää hyväksyä liitteen mukaisen vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun soveltamisohjeen 1.4.2026 alkaen.
Ennakkovaikutusten arviointi	Lainsäädännön yhtenäinen soveltaminen ja yhdenvertainen palveluiden järjestäminen.
Toimivallan peruste	Hallintosäätö § 41, lautakunnan erityistehtävät kohta 10
Liitteet ja oheisaineisto	Esityslistan liitteenä: • Vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun soveltamisohje 1.4.2026 alkaen
Valmistelu	Vammaispalvelulain (675/2023) mukaisen henkilökohtaisen avun soveltamisohje on laadittu tukemaan ja yhdenmukaistamaan viranhaltijoiden päätöksentekoa. Vammaispalvelulain mukaisia erityispalveluja järjestetään vammaisille henkilöille, jotka tarvitsevat vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen vuoksi välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä. Lain mukaisia palveluja järjestetään vain, jos muussa lainsäädännössä tarkoitetut palvelut eivät ole henkilön yksilöllisen palvelutarpeen ja edun kannalta sopivia ja riittäviä. Vammaispalvelulain (675/2023, 9 §) mukaan vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua, jos hän tarvitsee vammansa

vuoksi välttämättä toisen henkilön apua päivittäisissä toimissa, työssä tai opiskelussa taikka vuorovaikutuksessa, vapaa-ajan toiminnassa tai yhteiskunnallisessa osallistumisessa.

Henkilökohtaiseen apuun voi osana palvelukokonaisuutta sisältyä avustajan toteuttamia itsehoitoa vastaavia toimenpiteitä, jotka liittyvät terveyden ylläpitämiseen sekä pitkäaikaisen sairauden ohjeiden mukaiseen hoitoon. Henkilökohtaiseen apuun eivät kuitenkaan kuulu sellaiset avun tarpeet, joiden toteuttaminen edellyttää hoivaa, hoitoa tai valvontaa taikka jotka toteutetaan esimerkiksi lääketieteellisin perustein jonkun muun kuin asiakkaan itsensä määrittelemänä.

Henkilökohtaisen avun tarkoituksena on turvata vammaisen henkilön itsemääräämisoikeuden toteutuminen yhdenvertaisesti muiden kanssa myös niissä tilanteissa, joissa hän tarvitsee toisen henkilön apua.

Henkilökohtaisen avun myöntämisen edellytyksenä on, että vammaisen henkilö kykenee itsenäisesti tai tuettuna muodostamaan ja ilmaisemaan tahtonsa avun sisällöstä.

Vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun soveltamisohje sisältää muun muassa henkilökohtaisen avun sisällön määrittelyjä, vammasta johtuvan erityisen avun tarpeen ja voimavaraedellytyksen arviointia, suhdetta muihin ensisijaisiin palveluihin (mm. omaishoito, kotihoito ja tukisuhdetoiminta) sekä hengityslaitteen varassa elävän henkilön avustamisen sisältöä.

Soveltamisohje on käsitelty vammaisneuvoston kokouksessa 4.2.2026.